

Elżbieta Wyrwińska

Grotniki, st. 6, gm. Włoszakowice,
woj. leszczyńskie, AZP 62-22/63

Informator Archeologiczny : badania 27, 74-75

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

stołowe), topór, sierp, pogrzebkę do pieca i wiele innych. Większość zabytków ruchomych jest doskonale zachowana.

Na głębokości ok. 3 m (brzeg) i ok. 5 m (d. strefa jezierna) zarejestrowano śmietniskową warstwę wczesnośredniowieczną z ceramiką z XII w. i kośćmi zwierzęcymi. Metodyczna eksploracja tej warstwy była niemożliwa z racji stałego występowania wód gruntowych.

Materiał i dokumentacja znajdują się w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

Badania będą kontynuowane.

Grotniki, st. 6
gm. Włoszakowice, woj. leszczyńskie
AZP 62-22/63

Państwowa Służba Ochrony Zabytków
 w Lesznie Wydział Archeologiczny
 w Trzebinach

Badania prowadziła mgr Elżbieta Wyrwińska. Finansowane przez Spółkę Wodno-Ściekową „Boszkowo” w Lesznie. Pierwszy sezon badań. Obozowisko mezolityczne, osada z wczesnego okresu epoki brązu, osada ludności kultury lużyckiej, osada wczesnośredniowieczna. Połowa XI-XII w.

Stanowisko położone jest 700 m na północny-zachód od wsi, w strefie brzegowej aktualnie wyschniętej rynny jeziornej. Obecnie jest to teren płaskiego torfowiska, przechodzącego w kierunku wschodnim w niskie terasy jeziorne, a dalej w stok i wysoczyznę plejstoceniową.

Prace wykopaliskowe podjęto w związku z planowaną budową oczyszczalni ścieków. Badaniami objęto obszar 57 arów. Zarejestrowano 865 obiektów. Efektem badań ratowniczych było odkrycie wielokulturowego stanowiska, na którym wyróżniono 4 fazy zasiedlenia. Najstarsze osadnictwo związane jest z mezolitem. Z wczesnego okresu epoki brązu odkryto obiekty typu szalaszowego, prawdopodobnie o funkcji mieszkalnej. Z osadnictwem kultury lużyckiej łączy się pozostałości mieszkalnych obiektów naziemnych oraz liczne jamy gospodarcze. Najmłodszy horyzont chronologiczny to osada z wczesnego średniowiecza. Zarejestrowano na niej pozostałości po obiektach mieszkalnych (9), obiektach gospodarczych, jamach zasobowych i odpadkowych (108), obiektach produkcyjnych (5) i słupach (150), stanowiących bądź elementy konstrukcyjne obiektów, bądź elementy słupów bez uchwyczonego celowego układu. Nie można jednoznacznie stwierdzić jakiego rodzaju konstrukcji były odkryte obiekty. Obiekty mieszkalne wzniesione były prawdopodobnie w konstrukcji zrębowej (zachowana jedna belka z zaciosem na zrąb) lub częściowo połączonej z sumikowo-lątkową. Były to obiekty naziemne, z niekawatymi, płytkimi zagłębieniami wewnątrz. W większości chat były paleniska. Ich powierzchnia użytkowa mieści się w granicach 15-18 m². Część obiektów mieszkalnych miała podłogi drewniane. Część jam stanowiła przybudówki gospodarcze (warsztaty) przy obiektach mieszkalnych, niektóre interpretować można jako piwniczki czy wędzarnie (lub jamy zasobowe). Wśród obiektów gospodarczych wyróżniono warsztat bednarsko-ciesielski z 30 cm warstwą ścinków drewna i żelaznym strugiem. Zarejestrowano także 10 palenisk wolno stojących, piec do wypału ceramiki oraz piec wapiennicy. Wyniki prac dostarczyły istotnych informacji dotyczących wewnętrznego rozplanowania osady. Obiekty występowały w skupieniach, tworząc zagrody w rozproszonym układzie przestrzennym. Na szczególną uwagę zasługuje odkrycie w strefie brzegowej osady dużej ilości przedmiotów z drewna, będących m.in. pozostałościami po warsztatach produkcyjnych: ciesielskim (17 pałek, 3 półwytwory radeł) i tokarskim.

Pozyskane materiały ruchome pozwalają na dość precyzyjną rekonstrukcję kultury materialnej ludności zamieszkującej osadę. Odkryto przedmioty związane z zajęciami rolniczymi (radła, sierpy, radlice, widły), rybolowstwem (ciężarki ołowiane, raki, szydełko do sieci), produkcją odzieży (drewniana przęślica, przęśliki, szydła, igły, hetki), wyposażeniem

domów (fragm. ceramiki, prażnice, noże, drewniane łopatk i czerpaki), ozdoby (kablączek skroniowy, pierścionek), elementy uzbrojenia (groty oszczepów i strzał, fragm. ostróg i podków, płaszcze rogowe), znaleziska związane z obróbką drewna (siekiera, dłuta, świder, strug) oraz serię łyżew kościanych o różnym stopniu zaawansowania ich obróbki. Interesujące jest odkrycie silnie zdeformowanego mózdzienia bydła, będącego prawdopodobnie śladem po zaprzęgu.

Na podstawie wstępnej analizy materiału ruchomego osadę wczesnośredniowieczną można datować na 2. poł. XI–XII w.

Materiały przechowywane są w Trzebinach koło Leszna.

Badania będą kontynuowane.

Hrubieszów–Podgórze, st. 5, gm. loco, woj. zamojskie — patrz: neolit

**Jaworze, st. 1
gm. Jasienica, woj. bielskie**

Muzeum Okręgowe w Bielsku–Białej

Badania prowadził mgr Bogusław Chorąży. Finansowane przez Muzeum Okręgowe w Bielsku–Białej. Drugi sezon badań. Kompleks kopców kamiennych o nieokreślonej chronologii.

Kontynuowano prace prowadzone w 1991 r. w obrębie kompleksu kopców kamiennych na górze Szpic (d. nazwa Palenica — 688,2 m n. p. m.), położonej w północnej części Beskidu Śląskiego. Kompleks ten znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie nierozpoznanego bliżej założenia, określanego w literaturze jako krąg kamienny (AAC, X, 1968, s. 136, AAC, XXV, s. 275). Badania w 1993 r. objęły kolejny kopiec kamienny o wymiarach 3,7 x 3,5 cm, wraz z jego najbliższym otoczeniem. Ich celem było rozpoznanie charakteru obiektu oraz jego ewentualne datowanie. Badania ujawniły jednowarstwowy nasyp złożony z dużych kamieni piaskowca. Pod luźno usypanymi kamieniami zewnętrznego nasypu wystąpiła owalna w rzucie poziomym warstwa drobnych kamieni. Warstwa ta była zorientowana wzdłuż osi wschód–zachód i sięgała do głębokości 5 cm, a miejscami 15 cm poniżej poziomu gruntu wokół kopca, jedynie w centralnej części kopca do głębokości 25 cm, przybierając formę owalnego w rzucie poziomym przegłębienia wypełnionego drobnymi kamieniami. Brak zabytków ruchomych nie pozwala na określenie chronologii i funkcji obiektu.

Dokumentacja została złożona w biurze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Archeologicznych w Bielsku–Białej.

**Klukowicze, st. 1
gm. Nurzec Stacja, woj. białostockie
AZP 53-88/—**

Polska Akademia Nauk Instytut Archeologii i Etnologii Podlaska Ekspedycja Archeologiczna

Badania prowadzili dr Zbigniew Kobyliński oraz mgr mgr Dariusz Krasnodębski i Małgorzata Hajduk. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Archeologicznych w Białymstoku. Wczesne średniowiecze i starożytność (okres lateński?).

Badania miały charakter sondażowy, ich celem było ustalenie datowania grodziska oraz stanu zachowania warstw i obiektów na nim występujących. Przed rozpoczęciem prac wykopaliskowych wykonano serię wierceń, które wykazały, że dobrze czytelna warstwa kulturowa występuje jedynie w dookólnym pasie o szerokości ok. 20 m od krawędzi grodzi-